

Ansvarsregulerende utvalg

Tvistesak 1/2002

Tvistesak mellom Storevik bank og Lillevik Bank Spørsmål om bekreftet betaling av falsk sjekk

Lillevik Bank har ved brev 07.03.2002 brakt en tvistesak mellom Storevik bank og Lillevik Bank inn for Ansvarsregulerende utvalg til behandling og avgjørelse. Storevik bank har i brev 22.01.2002 til Lillevik Bank akseptert at tvisten behandles av utvalg.

Saken gjelder i korthet spørsmålet om Storevik bank eller Lillevik Bank skal bære det økonomiske ansvaret for en falsk sjekk, pålydende NOK 892.731,91, utstedt av Royal Bank of Canada og trukket på Bittelillevik Bank (nå Lillevik Bank). Uenigheten mellom bankene dreier seg i hovedsak om det på forespørsel fra Storevik bank ble gitt en bindende bekreftelse fra Lillevik Bank om innløsning eller betaling av sjekken.

1. Sakens aktører

Parter:

Lillevik Bank: Klager og påtrukne bank (trassatbank)

Storevik bank: Innklaget og diskonterende bank

Andre aktører:

Royal Bank of Canada: Sjekkutsteder (trassent) med Lorokonto i Lillevik Bank

Oversea Chinese Banking Coporation (OCBC): Sjekkinnehaver og kontohaver i Storevik bank.

2. Sakens faktum

Overseas Chinese Banking Coporation (OCBC) presenterte for Storevik bank 19. november 2001 en sjekk pålydende NOK 892.731,91 for kreditering av OCBC's konto i Storevik bank. Sjekken var utstedt av Royal Bank of Canada 11. oktober 2001 og trukket på denne utenlandske banks norske kronekonto (Lorokonto) i Bittelillevik bank (nå Lillevik Bank). Sjekken var således en såkalt Loro sjekk.

Etter mottak av sjekken tok Sjekkvregningen i Storevik bank 23. november kontakt med Lillevik Bank. Storevik bank forsøkte å få kontakt med Lillevik Banks Peder Ås, men fikk i stedet kontakt med Strand som Storevik bank angivelig også tidligere har vært i kontakt med i lignende saker. På Strands anmodning ble kopi av sjekken samme dag oversendt Lillevik Bank på fax. Strand ringte tilbake 26. november og opplyste at sjekken var OK, jf DnB's egen påtegning på sjekken ("OK iflg Strand").

Sjekkbeløpet ble deretter kreditert OCBC's konto i DnB. Den 4. desember opplyser Royal Bank of Canada til Lillevik Bank at sjekken er falsk. Storevik bank får deretter

17.12.2002 endelig tah

beskjed om at sjekken er falsk, jf tilbakeføringsanmodningen datert 7. desember 2001. Storevik bank tilbakefører sjekkeløpet ved å kreditere OCBC's konto 11. desember.

Partene er uenige om hva som skjedde under kontakten mellom Storevik bank og Strand, konkret hva Strand ble spurt om og hva Strand bekreftet med sitt utsagn "OK". Storevik bank hevder at Strand ble spurt om Lillevik Bank hadde advis for Lorosjekken, med ord om Lillevik Bank kunne bekrefte sjekken på linje med sjekkloven § 25 slik at den kunne krediteres sjekkinnehaver direkte. Lillevik Bank på sin side er av den oppfatning at Strand ble spurt om det var dekning for sjekken og at påtegningen "OK iflg Strand" kun gir uttrykk for at det var tilstrekkelig dekning.

3. Dokumenter i saken mv

Fra partene har Ansvarsregulerende utvalg mottatt følgende dokumenter:

- a) Lillevik Bank s brev 22. mai 2002 til utvalget
- b) Storevik Banks brev 26. april 2002 til utvalget
- c) Lillevik Bank s brev 7. mars til utvalget med følgende bilag
 - Storevik Banks brev 22. januar 2002 til Lillevik Bank m/bilag
 - Lillevik Bank s brev 10. januar 2002 til Storevik bank m/bilag
 - Storevik Banks brev 7. januar 2002 til Noreda m/bilag

Videre har utvalget i møte 05.12.2002 fått en muntlig redegjørelse fra en sakkyndig fra Gjensidige NOR Sparebank om alminnelig praksis i og mellom norske banker ved sjekkinkasso og bekreftelse av sjekker i næringsforhold, jf Regelverk for Ansvarsregulerende utvalg § 12 om bruk av sakkyndig.

4. Partenes anførsler og krav

Lillevik Bank mener at OCBC ga Storevik bank et inkassooppdrag og at Storevik bank derfor skulle ha avventet skriftlig advis fra Lillevik Bank . Lillevik Bank viser til at en eventuell muntlig advis på en inkasso-sjekk er uvanlig og ikke i tråd med vanlige rutine og praksis. Uavhengig av formkrav, hevder Lillevik Bank at tilbakemeldingen ("OK") fra Strand ikke var ment som en advis, kun en bekreftelse på tilstrekkelig dekning.

Lillevik Bank anfører videre at sjekkloven § 25 om bekreftelse av sjekk ikke kommer til anvendelse på forholdet, og begrunner dette med at det dreide seg om en sjekk til inkasso.

Storevik bank bestrider at det dreide seg om et inkassooppdrag fra OCBC. Banken hevder at den i så fall ville ha benyttet en annen fremgangsmåte for å få en bekreftelse fra Lillevik Bank om innløsning.

Storevik bank fremholder videre at de gjennomførte en helt normal prosedyre basert på Strands tilbakemelding, som Storevik bank oppfattet som en bekreftelse på at Lorosjekken ville bli honorert (advis) på linje med sjekkloven § 25. Storevik bank viser til at de har forholdt seg til det som banken har oppfattet har vært praksis mellom bankene i årevis, nemlig at bekreftelse på en forespørsel om advis tilsvarer en bekreftelse etter sjekkloven § 25, og at bokføring uten forbehold kan finne sted umiddelbart når bekreftelse er gitt. Storevik bank påpeker i den forbindelse at sjekken

17.12.2002 endelig tah

ble utstedt av en velansett bank med god rating (Royal Bank of Canada), at beløpet var relativt beskjedent og at det derfor var uinteressant å be om bekreftelse på at om det var dekning eller ikke.

Ingen av partene har fremsatt konkrete økonomiske krav. Det legges derfor til grunn at partene ønsker å få fastslått ansvarforholdet og hvilken bank som må bære det eventuelle økonomiske tapet i denne konkrete saken.

5. Ansvarsregulerende utvalgs vurderinger

Kommer sjekkloven og sjekkreglene til anvendelse på forholdet?

Ansvarsregulerende utvalg vil først ta stilling til om den gjennomførte behandlingen skal vurderes i forhold til norsk sjekklov av 27.05.1932 nr 3 og Regler om sjekktjenesten (sjekkreglene), eller om sjekken skulle ha vært behandlet i henhold til lovgivningen i det land der sjekken faktisk ble utstedt.

Sjekken ble utstedt av Royal Bank of Canada 11. oktober 2001 og trukket på bankens norske kronekonto (eller Lorokonto) i Lillevik Bank . Royal Bank of Canada må etter utvalgets syn kunne betraktes som en (vanlig) kunde i Lillevik Bank med sjekkkonfigurerbar konto. Lorosjekken var betalbar i Lillevik Bank med hovedkontor i Norge. (Kreditkassens adresse var også påført sjekken). Basert på reglene i sjekkloven § 2 andre ledd, jf § 63, fastslår utvalget at sjekken var ”norsk” og at sjekkloven og sjekkreglene (bankene imellom) kommer til anvendelse på forholdet.

Forevisningsfristen

Sjekken skulle betales ved forvisning i Lillevik Bank . Utvalget legger til grunn at sjekken ble utstedt utenfor ”Europa eller i et land som grenser til Middelhavet”, jf sjekkloven § 29. Etter denne bestemmelse er forvisningsfristen 70 dager fra den dag som på sjekken er angitt som utstedelsesdag. Sjekken ble utstedt 11. oktober 2001 og presentert i Storevik bank (diskonterende bank) 19. november, mens Lillevik Bank (trassatbanken) først ble kjent med sjekken over telefon 23. november og ved telefax samme dag. Utvalget legger således til grunn at forvisningsfristen ikke var utløpt.

Spørsmålet om det forelå en forpliktende bekreftelse fra Lillevik Bank

Ansvarsregulerende utvalg tar til etterretning at partene er uenig om svaret fra Lillevik Bank v/ Strand var en bekreftelse på at det forelå tilstrekkelig dekning på Lorokontoen eller en bekreftelse på at sjekken ville bli betalt (honorert) i henhold til eller på linje med sjekkloven § 25.

Ansvarsregulerende utvalg er av den oppfatning at sjekkloven § 25 om bekreftelse av sjekker ikke direkte kommer til anvendelse på forholdet. Lillevik Bank hadde ikke gitt originalsjekken en underskrevet påtegning om at den ville bli betalt ved forevisningen, jf formkravene etter sjekkloven § 25. Utvalget vil på den annen side understreke at Storevik bank ikke har anført at bekræftelsen fra Lillevik Bank er gitt i overensstemmelse med formkravene i sjekkloven § 25. Storevik bank benytter i sin argumentasjon den noe mykere formuleringen ”på linje med sjekkloven § 25” eller lignende. Utvalget finner her grunn til å tro at Storevik bank med dette viser til de bekræftelsesrutiner som følger av etablert praksis mellom bankene.

Sjekkreglene § 6 inneholder bestemmelser om forenklede bekreftelsesrutiner som kan medføre samme rettsvirkninger mellom diskonterende bank og påtrukne bank som sjekkloven § 25. De bekreftelsesrutiner som følger av sjekkreglene § 6 har imidlertid som formål å avklare hvorvidt det foreligger dekning for en sjekk. Har påtrukne bank bekreftet overfor diskonterende bank at det er dekning på konto for en sjekk, blir den forpliktet overensstemmende med sjekkloven § 25. Selv om påtrukne bank har bekreftet dekning, vil påtrukne bank likevel ikke være forpliktet til å innfri en falsk sjekk, jf sjekkreglene § 6 sjette ledd.

Basert på en sakkyndig uttalelse legger utvalget til grunn at det for denne typer sjekker som saken omhandler, foreligger en etablert praksis i og mellom bankene med hensyn til bekreftelse av sjekker som avviker fra det som følger av ordlyden i sjekkreglene § 6. Etter det utvalget har fått opplyst om gjeldende rutiner på området, forventer diskonterende bank i de tilfeller sjekken sendes til påtrukne bank på telefax, at påtrukne bank også tar stilling til sjekkens "godhet", dvs om den er ekte. Det er vanlig praksis at påtrukne bank kontrollerer om banken for den angjeldende sjekk har mottatt en såkalt nr 110-melding via SWIFT (som ville ha fortalt at sjekken faktisk ble utstedt av Royal Bank of Canada) og eventuelt en 111-melding (stoppordre). I de tilfeller påtrukne bank ikke ser å ha mottatt en 110-melding, skal påtrukne bank foreta undersøkelser ved å kontakte utstedende bank. Dersom ikke utstedende bank kan bekrefte slik sjekkestedelse, skal påtrukne bank avvise en forespørsel om advis. Av dokumentopplysningene i saken er det ingen holdepunkter som skulle tyde på at Lillevik Bank gjennomførte en slik kontrollprosedyre.

Storevik bank oversendte sjekken på telefax til Lillevik Bank i overensstemmelse med praksis og utvalget er således av den oppfatning at Storevik bank kunne forvente at et "OK" fra Strand var en bekreftelse på at sjekken ville bli honorert. Etter utvalgets vurdering er det ingen momenter eller holdepunkter i saken som skulle tilsi at Storevik bank burde ha oppfattet at Lillevik Banks tilbakemelding kun gjaldt spørsmålet om dekning. Utvalget legger til grunn at det ikke er uvanlig at selve bekreftelsen skjer muntlig over telefon etter at sjekken er mottatt på telefax, slik som i det foreliggende tilfelle.

Utvalget deler langt på vei DnBs vurdering om at dekningsspørsmålet var av mindre betydning i den foreliggende sak. Dersom Storevik bank kun var opptatt av om det forelå dekning for sjekken, ville spørsmålet kunne ha blitt avklart muntlig over telefon. En telefax-overføring av sjekken ville da ha vært unødvendig.

Utvalget mener for øvrig at det er uten betydning i saken at Strand (Lillevik Bank) til daglig ikke arbeider med bekreftelse av sjekker.

Inkassospørsmålet

Utvalget går til slutt over til å drøfte spørsmålet om Storevik bank burde ha gjennomført et inkassooppdrag og om Storevik bank eventuelt burde ha avventet en skriftlig bekreftelse (advis) fra Lillevik Bank .

Utvalget vil innledningsvis legge til grunn at et inkassooppdrag normalt skal skje skriftlig ved at originalsjekken fysisk sendes/leveres til påtrukne bank for påtegning etter reglene i sjekkloven § 25. Muntlig kontakt mellom diskonterende bank og påtrukne bank vil normalt ikke være tilstrekkelig for at påtrukne bank skal kunne

17.12.2002 endelig tah

vurdere om sjekken er falsk eller forfalsket. DnBs fremgangsmåte i forbindelse med diskonteringen og uttalelsen fra Storevik bank selv om at banken da ville ha valgt en annen fremgangsmåte, tilsier at sjekken ikke ble tatt til inkasso.

Utvalget er ikke kjent med innholdet i det oppdrag Storevik bank fikk av OCBC samtidig med at sjekken ble presentert i Storevik bank 19. november. Ordlyden i SWIFT-meldingen 20. desember fra OCBC til Storevik bank tyder imidlertid på at Storevik bank fikk et inkassooppdrag, jf formuleringen "... sent to you for collection on 19 nov 2001." Uavhengig av hvordan dette oppdraget var å forstå, er utvalget av den oppfatning at diskonterende bank i utgangspunktet selv må kunne vurdere om den vil ta sjekken til inkasso eller forespørre påtrukne bank om avis.

Spørsmålet er således om Storevik bank burde ha tatt sjekken til inkasso eller på annen måte opptrådt mer påpasselig i forbindelse med diskonteringen. Regler om utvisning aktsomhet og kontroll ved diskontering av sjekker trukket på andre banker (herunder når en sjekk bør tas til inkasso) følger av sjekkereglens § 5 I. Utvalget vil i denne saken vise til bestemmelsens første og andre ledd som lyder:

"Honorering av sjekk i en annen bank enn påtrukne er et endossement fra innleverende kunde (diskontering). Banken må ved diskonteringen vise aktsomhet og i tilfelle kreve nødvendig legitimasjon.

Hvis forevisningsfristen (20 dager) er utløpt eller vil utløpe før sjekken eller dens data (jf § 5 III) kommer frem til påtrukne bank slik at regressretten tapes, bør banken vurdere å henvise kunden til påtrukne bank, eventuelt ta sjekken til inkasso. Det samme gjelder for sjekker med pålydende over et beløp de to bankforeninger har blitt enige om."

Etter utvalgets mening var sjekkbeløpet på NOK 892.731,91 så vidt lavt at dette i seg selv ikke skulle tilsi at Storevik bank burde ha tatt sjekken til inkasso, jf sjekkereglene § 5 I og den fastsatte beløpsgrensen på NOK 10.000.000,- . Videre har utvalget allerede lagt til grunn at Strands muntlige tilbakemelding ikke er en uvanlig fremgangsmåte ved bekreftelse av denne type sjekker. Utvalget kan heller ikke se at andre opplyste forhold i saken skulle tilsi at Storevik bank burde ha tatt sjekken til inkasso eller at Storevik bank har utvist uaktsomhet i forbindelse med diskonteringen.

6. Uvalgets konklusjon

Utvalget konkluderer med at det fra Lillevik Bank ble gitt en bekreftelse som tilsa at Lillevik Bank var forpliktet til å betale/innfri sjekken overfor Storevik Bank.

Dette innebærer at Lillevik Bank var forpliktig til å honorere sjekken (pålydende NOK 892.731,91) og således erstatningsansvarlig for det tap Storevik bank har lidt ved å kreditere OCBC for sjekkbeløpet.

Utvalgets konklusjon er enstemmig.

----oOo----

Følgende medlemmer og varamedlemmer deltok under behandlingen: Rune Haglund, Randi Harethon, Gunnar Harstad, Erik Kikut og Anders Wahl.

17.12.2002 endelig tah

Følgende medlemmer erklærte seg innhåbile og deltok ikke under behandlingen: X